شیعری کوردی لەخراپترین قۆناغی تەمەنیــدا !... کـــاروان حەســەن سلێمان

لەسەرەتای سەرھەڵدان و دەستپێکردنی شیعرەوە لە ئەدەبی کوردیدا، کە لە باباتــاهیری هەمەدانــی یەوە(٩٣٧-١٠١٠)ی زاینییــەوە ژیــاوە، شیعری کوردی دەست پێدەکات تاکو ئەمڕۆ، واتا تەمەنی شیعری کوردی زیاتر لە(١٠٠٠) ساڵە و لەوماوە درێژەدا شیعری کوردی بەدەیان قوتابخانە و ڕێڕەو و وێستگە و قۆناغدا تێپەڕیوە، بەڵام هیچ کات لەو قۆناغ و سەردەم و کاتانەدا وەک ئێستا بێ بایەخ و خراپ و ب□ناز نەبووە! ئەوەتا ڕۆژانەشیعر لە خاچ دەدرێ زیندەبەچاڵ دەکرێ ڕێسوا دەکرێ بە وشە و ڕستە و بەرھەمی کرچ و کاڵ، ڕۆژ نییە بەناوی شیعــرەوە بــابەتگەلێکی ســواو بێ مانــا بێ ســەروبەر لەمیــدیاکان لەڕۆژنامە و گۆڤارەکان لە کتێبە بەناو دیوانەکان چاپ و ب□□او نەکرێنەوە. ئاخرشیعر ئەوەنییە دوو وشەو ڕستەی سەروادار ڕیزبکەیت و ناوی بنێی شیعر، ئاخر لەهەزار ساڵەی تەمەنی شیعرەوە شیعرنەبووە بێ ئیحساس و واتا و خاڵی لەهەست و سۆز، ئەی کەواتا ئەوهەموو ب□سەروبەرییەی شیعر بۆ؟ زۆربەی ئەوبەناوشاعیرانەی ئێستادەنووسن ب□ئاگان لەیاسا و دەستوور و بنەماکانی شیعر(عەرووز، کێش،ســــەروا، ڕیتمی ناوەوە،جوڵەئێســــتاتیکیەکانی شیعر،هونەرەکانی ڕەوانبێژی،هاو واتایی و هتد...)

ئەگەرباسی شیعری کلاسیک بێ خۆ بۆ شیعری ئازادیش چەندین یاسا و دەســتور و بنەمــا هەیە(ئــاوازی ناوەوە،جوانیناســی،ماناى قــوڵ ،دەربڕینی زۆرترین مانا بەکەمترین وشە، ڕەوانبێژی وهونەرەکانی، ڕیتــم و ســەروای گونجــاو لەشــوێنی خۆی،جۆری بڕگە و چۆنییەتــی دابەشکردنیان)بەڵام لەقۆناغی ئێستای شیعری کوردی زۆربەکەمی و بەحــاڵ ئەویاســا و دەســتور و کــارانە لەشیعــردا بەرجەســتەدەبێ و دەبینرێن کەچی زۆری و بۆری و بێ سەروبەرییەکان لەشیعری کوردی لەقۆناغی ئێستادا هەروا زیاد دەبن و ڕۆژانە دووبارە و دەبارە دەبنەوە، ئــاخر نــاکرێ تۆ شــارەزاییەکی ســەرپێیێت هەبێ و دەست بکەیتەقەڵە و بەوشە بڕشێیتەوە و بەخۆت بڵێی شاعیر و وشە بێ مانا و کرچ و کاڵەکانیش بەشیعر هەژمار بکەی، ناکرێ پاشخانێکی قوڵت نەبێ لەناسین و خویندنەوەی شیعری شاعیرانی کلاسیک و نوێبوونەوەی شیعری کوردی و نەناسینی (باباتاهیر و مەلای پەرێشان و مەلای جەزیری

و نالی) بەخۆشت بڵێی شاعیرئاخر ئەوچوارە شۆڕەسواری شیعری کوردین و بناغەدانەر و بنیاتی شیعری کوردی لەدەست ئەمانەبووە و گەیشتووەتە ئەمڕۆ ، ئیترچۆن خۆت دەخەیتە ژێر ئەوبارە قورسە و وشە و ڕستە و کۆمەڵێک شتی بێ واتا دەڕژێنییە سەرکاغەز و پێشیدەڵێی شیعر و خۆشت بەشاعیر دەناسێنی. لەلایەکی تر نازانم چۆن وەزارەتی ڕۆشنبیری ڕێگادەدا ئەوهەموو بێ سەروبەریە لەبواری شیعر دا چاپ و بڵاوبکاتەوە؟ ئاخرشیعر هەر وشەڕیزکردن و دروست کردنی سەروایێک نییە بۆ ڕازاندنەوەو ڕێک کردنی ڕوخساری شیعرەکە؟

شیعرئەبێ ئیحساس بێ بتجوڵێنێ ناخت ئاودا، بیروهزرت بجوڵێنێ و وابەستەی خۆت بکات لەمانا و زانیاری و چێژ و لەززەتدا، ناڵێین هیچ بەرهەمێک باش نییە و هەمووی زەربی سفر بکەین بەڵکو گەنجی وامان هەیە بەجوانی و سەلیقەی باش و ڕۆشنبیری چاک لەخزمەت شیعرەبەکلاسیک و شیعری ئازادەوە، بەڵام بڕواتانبێ بەشی هەرەزۆری بەناو شیعرەکانی قۆناغی ئێستای شیعری کوردی بریتییە لە دەردەدڵ و هیچ پەیوەندی بەشیعرەوە نییە. ئەوەتا (وشەڕیزکردن لەفۆڕمی شیعریان شیعری وشەڕیزکردن بۆتەدیاریدەیەکی هاوچەرخ)(١)لەئەدەبی کوردی. لەلایەکی تر شیعر پێویستە چێژببەخشێ ئاخر جیاوازی نێوان قسەی ئاسایی و شیعر چییە ئەگەر چێژی نەبەخشی ؟ ئەو وشانەی کەتۆ پێیان دەڵێی شیعر هەروەک ڕیچار دهێڕئەڵێ: شیعر هونەرێکە مەبەستی ئەنجامدانی گەورەترین چێژبەخشین□ بەگوێگر(٢) کەواتا هەمووئەو بەناو شیعر و بەرهەمانەی دوورن لەچێژ و مانا و واتا خاڵین لەشیعر و دەردەدڵێکی ئاساین و ناچنە چوارچێوەی بەرهەمی شیعرییەوە. ئەوەتا ڕۆژانە دەبینین کەهەندێ جار چەند دێڕێکی بێ مانا و بێ مەبەست بێ واتا دەبینین بێ ئەوەی هەڵگری هیچ ئامانجێک بێ هەندێ جاریش چەند ڕستەیەکی بێ کڕۆک.کەوابو چۆن شیعری باش و چاک لەیەک جیادەکرێتەوە ئەبێ هانا بۆ ئەو وتەیەی (نیڵس هاو)ببەین کەدەڵێ:شیعری باش تەمەنی درێژە و لەژیانی کەسانێکداچەند وشەیەکی پیرۆزی لەدڵداهەڵگرتووە(٣) بۆشیعری خراپیش پێچەوانەکەی ڕاستە.

کاروان حەسەن سلێمان _ هەولێر

---

(١)مر□ق□کی تر،د.موحسین ئەحمەدعومەر، چاپی یەکەم٢٠١١ لاپەڕە(٣٧)

(٢)دەروازەی شیعرناسین،جمال حبیب الله،چاپی یەکەم ٢٠١٣لاپەڕە(١٨)

(٣)نیڵس هاو،شیعر بۆ ترسنۆکەکان نییە،ئامادەکردن و وەرگێڕان:ئالان

پ□ری، چا پی ی□ک□م ۲۰۱۶لا پ□□□(٦١)